

E11. Slavekvinde gik i døden med vikingehøvding: Døds-teateret ved Volga-floden

Poul: Der ligger et vikingeskib trukket op på bredden af floden Volga i Rusland. Året er 922. Ombord på skibet er en vikingehøvding, en død vikingehøvding. En skare af mennesker står samlet omkring skibet. De ser på en mand, en nøgen mand, der løfter et brændende stykke træ i sin ene hånd. Med ansigtet mod folket, publikummet, går han baglæns med ryggen mod skibet. Han kaster det flammende stykke træ ind på det opstablede brænde, der er lagt klar under skibet. Publikummet træder nærmere og gør det samme. Ilden tager fat i træet, dernæst i skibet, så i vikingehøvdingen og til sidst i den unge kvinde, som frivilligt har meldt sig til at følge ham i døden.

Louise: Du lytter til *Obscuritas*, podcasten om den mørke danmarkshistorie. Det, du nu skal høre, bygger på en af de ældste og mest detaljerede beretninger, vi har om nordiske vikinger og deres bizarre og voldsomme begravelsesritualer. Beretningen er skrevet af den arabiske diplomat og rejsende Ibn Fadlan. Han var udsendt på en mission i år 921 og 922 fra kalifatets hovedstad i Bagdad til Volgaområdet i det nuværende Rusland. På et tidspunkt på sin rejse møder han et folk, han kalder Rus, som har slået sig ned ved Volgafloden. Og det er lige her ved floden, at hans fortælling om folket, som han beskriver som rødmossede og høje som daddelpalmer, begynder.

Peter: Han har rejst meget langt. Han har rejst fra Bagdad, han har rejst op til Sortehavet, og han har fulgt Volgafloden nordpå, og et eller andet sted møder han disse folk, som man kalder Rus, og som man tror er vikinger. Rus betyder måske "ro", og måske kommer det oprindeligt fra Roslagen i Østsverige. Deraf navnet. Men det er dem, han møder. Og han kommer jo fra storbyen, så han er jo i denne sammenhæng lidt smart og synes, at det, han nu ser for sig her ved floden, er noget anderledes end det, han er vant til.

Louise: Inden vi går videre, Peter, skal du præsentere dig selv.

Peter: Ja, jeg hedder Peter Pentz. Jeg er museumsinspektør her på Nationalmuseet. Jeg har været på museet i rigtig mange år. Jeg har beskæftiget mig med vikinger de sidste 15 år eller sådan noget og erkender, at jeg ved mindre og mindre om dem, fordi

min viden om min egen uvidenhed vokser. Og jeg har mere og mere vanskeligt ved i virkeligheden at forstå vikingerne, jo mere jeg ser. Og det tror jeg er typisk for mange af os, der beskæftiger os med vikingetiden. At vi gang på gang bliver forbavsede. Ikke mindst når vi snakker om begravelsesritualer. Jamen så er det altså bare noget helt andet.

Louise: Han kommer gående. Og hvad er det, han ser?

Peter: Først og fremmest ser han træhuse. Han er faktisk vant til en tradition, hvor man fortrinsvis bygger i sten. Det har man gjort i det område i mange år. Så det, at man bygger i træ, er usædvanligt for ham. Farverne er nok noget helt andet. Vejret er garanteret helt anderledes end det, han er vant til hjemmefra. Så jeg gætter på, at han i forvejen, inden han overhovedet møder disse mennesker, har haft en lidt forudindtaget holdning.

Louise: Hvad tror du, den holdning har gået på?

Peter: Den har gået på, at han nu møder noget, der er meget anderledes. Men den har også gået på, at han skal fortælle noget. Han skal berette hjem til Bagdad, hvad det er, han møder, og hvad det er for nogle mennesker. Hvad kan vi bruge dem til?

Louise: Hvis vi skal se denne lejr, de har lavet, for os... Det er træhuse, siger du. Der er skibe. Disse langskibe lægger til ude i floden. Og hvor mange er de?

Peter: Ja, hvor mange er de? Det ved vi ikke. Vi ved, at det er huse, der kan rumme nogle mennesker. For han fortæller faktisk, at der er cirka 20 mennesker i hvert hus. Og nu siger du lange skibe. De er nok ikke så lange endda, faktisk. For almindeligvis, når vi tænker på et vikingskib, så er det en type skibe, som er bedre egnet til at sejle på havet, i fjordene, måske endda til England og videre. Det typiske vikingskib er jo et langt, smalt krigsskib. Det har de ikke sejlet med ned ad floderne her. Det har nok været et handelsskib af en eller anden slags eller et nogle mindre skibe, som har kunne rummet noget andet end nødvendigvis krigere.

Louise: På et tidspunkt ser det ud til, at Ibn Fadlan går ind i et af disse træhuse, hvor du også sagde, at der var samlet op til 20 vikinger. Og han skriver, at hver af dem har

en bænk, som han sidder på. Og sammen med ham sidder de smukke piger. Hvem er de smukke piger?

Peter: Det er et godt spørgsmål? Det udspecificerer han jo ikke rigtig. Men angående mændene, der sidder på bænke, der er vi i vikingernes hal eller hus. Og bænken er vigtig. Der er bænke for dem, der er chefer. Chefen har sin egen. Lederne og så videre. Man har sin egen bænk. Kvinderne, pigerne, som Ibn Fadlan omtaler, er nok trælle. Det må vi nok tro, at det er. Og det er faktisk en del af de handelsvarer, man har med nordfra. Man kommer med trælle, og man kommer med pels for at handle. For at få perler, tekstiler, fremmede ting, som man kan bruge derhjemme til at fortælle om, hvor langt man har været væk, og hvilke forunderlige ting man kan få med hjem.

Louise: Altså slavekvinder?

Peter: Ja, slavekvinder. Altså, slavegjorte kvinder, som det hedder i vore dage. Kvinder, som er beregnet til videresalg. Ja.

Louise: Hvad ved vi ellers om disse kvinder?

Peter: Ingenting. Forstået på den måde, at vi jo ikke får noget at vide om dem, andet end at de åbenbart er smukke. Ellers får vi jo ikke noget at vide om dem. Det kan være slaver, altså folkeslaget slaver. Det kan være kvinder, man har hentet i Irland. Og det kan faktisk være skandinaver. Man gjorde faktisk også slaver af hinanden. Det er der mange, der ikke tænker på. Man tror jo, at det udelukkende er nogle folk, hvor man sådan lige går i land og hugger nogle mennesker, og så er det slaver. Men man gjorde sandelig også hinanden til slaver. Der er nok lidt blandet landhandel her. Det må vi nok tro. Lidt forskellige.

Louise: Vi skal også lige præsentere, hvor vi sidder henne, langt fra Volgafloden.

Peter: Vi sidder langt fra Volgafloden. Vi sidder ved Frederiksholms Kanal. Det er ikke helt det samme. Men faktisk har vi jo også begravelser i dette område. Det har der jo været på Amager for eksempel. Der var der vikingetidsbegravelser. Vi skal ikke ret langt her fra Frederiksholms Kanal, før der er vikingetidsbegravelser. Det, der er vigtigt i forhold til vikingetiden, når vi nu skal høre Ibn Fadlans beretninger om begravelser, det er

at vide, at det er, hvad Ibn Fadlan ser. Han ser det ud fra sine egne præmisser. Og det, han ser, er så åbenbart det, som de mennesker, han møder, gør. Men fordi man gør sådan ved Volgafloden, er det jo ikke sikkert, at man gør det samme i Ringkøbing eller i Trondhjem. Og hvis der er noget, der kendetegner vikingetidens begravelse og skik, så er det forskelligartetheden. Det er så forskelligt. Og derfor bliver man overrasket gang på gang. Der er så mange mærkelige ting. Kvinder, der er begravet siddende med et hundehoved i skødet for eksempel. Weird, ikke? Fuldstændig sygt, synes vi. Og hvorfor?

Louise: Ibn Fadlan er både forarget og fascineret af det folk, han netop har mødt ved Volgafloden. Et folk, der er så anderledes fra ham selv og den kultur, han kommer fra. Han hæfter sig ved, at de ikke vasker deres hænder efter måltider. De gør sig heller ikke rene efter diverse udtømninger, hvad enten det er afføring, urin eller sæd. Han beskriver dem som de mest skidne af Allahs skabninger og som vildfarne æsler. I hans øjne er de vulgære og usofistikerede. Han hæfter sig også ved, at hvis en viking bliver syg på turen og dør, så brænder de ham. Og så skriver han: "Det bliver hele tiden fortalt mig, at de, når deres høvdinge døde, foretog sig ting, hvoraf ligbrændingen var den mindst interessante. Jeg var derfor meget interesseret i at få rede på dette." Og det vil han snart få, Ibn Fadlan. For tilfældet vil, at en vikingehøvding pludselig afgår ved døden.

Peter: Det er jo den eneste skriftlige og lidt mere udførlige begravelsesberetning, vi har om en vikingebegravelse. Så det, han er vidne til nu, her i 922, er faktisk et stort teaterstykke. Det er et stort teaterstykke, hvor hovedpersonen så er død. Altså titelrolleindehaveren, høvdingen, er gået bort. Men det indebærer jo, som vi skal høre, om ufatteligt mange mennesker. Det indebærer en scene. Det indebærer rigtig mange aktører.

Louise: Og her begynder første akt i teaterstykket, i begravelsesceremonien, der kommer til at udspille sig over de næste ti dage.

Peter: Det, som det begynder med, er jo, at man står med et lig. Man står med et lig og et problem. Vi er ved Volga og så videre, så det er ikke som at stå Syrien eller i Irak med et lig. De ved godt, vikingerne, at dette kræver noget. Dette skuespil, som det skal være, kræver tid, så de er trods alt nødt til at gøre noget med liget og ikke bare lade det ligge. Så det, de gør, er, at de faktisk laver en midlertidig begravelse. På en eller anden

måde. Om de laver et lille gravkammer og har ham liggende der, nærmest som ligkapellet i vores forstand, hvor liget ligger, det er jo ikke til at høre ud af hans beretning. Eller om høvdingen faktisk bliver begravet under jorden, det får vi ikke rigtig at vide. Men for os arkæologer er det jo meget interessant, at når vi graver en vikingetidsgrav - i hvert fald når det drejer sig om en finere grav - så kan det godt være, der ligger end en tom grav lige i nærheden eller et eller andet. Måske fire stolpehuller, der har båret et lille skur eller et eller andet, hvor liget har ligget, mens man gjorde alle forberedelserne.

Louise: Og hvad bestod disse forberedelser i lige i denne fortælling?

Peter: Forberedelserne består rent konkret i, at man forbereder scenen til dette skuespil. Og scenen er, at man trækker et skib på land. Det er her, skuespillet i virkeligheden foregår. Men man har så skibet stående der, og så tror jeg, at man er begyndt at flytte jord. Der skal flyttes rigtig meget jord, fordi det hele jo skal dækkes bagefter med jord, så det bliver til en gravhøj. Der er faktisk rigtig mange gravhøje langs Volga. Hvis man sejler ned af Volga. Det skal blive til en høj, men man dækker nok kun halvdelen. Det er nok her, jeg skal sige, at vi jo har en del skibsbegravelser i Skandinavien og fra det engelske område. Og den mest berømte af dem er en fra Oslofjorden, Oseberg, hvor man arkæologisk kan rekonstruere, at scenen er blevet sat på den måde, som vi beskriver her. Nemlig at skibet er trukket på land, og at man så har hældt halvdelen af jorden på, sådan at halvdelen af skibet ligesom har stukket ud af højen og har udgjort en scene. Forberedelserne varer ni dage, og på den tiende dag sker det hele. Og tallet 9 spiller en kæmpe rolle i vikingetiden. Hvis du læser mytologi, hvis du læser om Odin og om nærmest hvad som helst, så er det hele tiden 9. Der er ni verdener, Odin hænger ni dage i træet, Thor tager ni skridt. Ni, ni, ni. Der er 9 overalt. Så måske er det meningen, at liget skal ligge i ni dage, og at alle forberedelserne bliver gjort på disse ni dage. Det kan jo godt være. Og hvis der er nogen, der ved det, så er det en kvinde, som Ibn Fadlan omtaler. Han kalder hende "dødens engel." Og det er hende, der ligesom orkestrerer. Det er hende, der er instruktør på dette store teaterstykke. Og han beskriver hende som gammel og uskøn. Hun er måske lidt uhyggelig, men det er hende, der har denne viden. Hun ved, hvordan dette skal foregå. Dødens engel, kalder han hende. Men der er vi ude i: Hvordan oversætter vi det arabiske? Og hvordan har Ibn Fadlan selv tolket, hvad han har fået fortalt? For vikingerne har nok ikke opereret med englebegrebet. Så det, hun i virkeligheden er, må på en eller anden måde nok være en slags valkyrie eller en vølv

eller noget lignende. Selvfølgelig ikke sådan en mytologisk skikkelse. Hun er jo en virkelig kvinde, der går rundt iblandt dem.

Louise: Vi har instruktøren her. Vi har en hovedperson, som er død og ligger nede i en midlertidig grav. Og så har vi jo også nogle, kan vi kalde det, bipersoner. På et tidspunkt, bliver der stillet et spørgsmål til disse slavekvinder. Den afdøde vikingehøvding's slavekvinder. Og hvad er det for et spørgsmål?

Peter: Det spørgsmål går på, hvem der skal "få lov" til at følge den døde herre til det næste liv eller til en anden verden.

Louise: Ibn Fadlan skriver: "Da så den mand, som jeg har nævnt ovenfor, døde, sagde de til hans trælkvinder 'Hvem vil dø sammen med ham?' En af dem sagde 'jeg'."

Peter: Og det er der så en af slavepigerne, der siger ja til. Det vil hun gerne. Og så ændrer hun status. Her tror jeg, det er instruktøren, der sørger for, at sætte to andre kvinder til at forberede denne pige eller kvinde til det, der skal ske. Altså, til hendes medvirken i det, vi kunne kalde "dødens teater". Men det er en lidt forkert måde at sige det på, fordi det er en overgangsting. Det er ikke en afslutningsting. Men hun skal forberedes. Hun får blandt andet vasket fødder hele tiden, fortæller Ibn Fadlan. Ham, der fortalte, at de ikke var hygiejniske. Altså, lige så snart der kommer noget rituelt ind over det, så er det forståeligt for ham, at der nu vaskes løs. Så hun går rundt der med rene fødder. Og lige så snart de er lidt beskidte, så bliver de åbenbart vasket.

Louise: Hvorfor ville en af disse kvinder dog sige ja til at gå i døden med ham, der har holdt hende som slave?

Peter: Umiddelbart er vi jo ude i det, hvor jeg siger, at det er ret svært eller vanskeligt at sætte sig ind i den tankegang, man havde på dette tidspunkt. Men omvendt er det sådan, at vi godt kan forstå fra næsten samtidige samfund, at der har været kvinder i for eksempel Indien, som man har brændt sammen med manden. Som også har tænkt "Sådan skulle det jo værre." Det vidste hun allerede, da hun blev gift med manden: At når han døde, jamen så skulle hun også dø med ham, hvis han døde først. Så hvordan disse menneskers bevidsthed har været... Vi ved jo ikke, hvilken kultur denne unge kvinde kommer fra, om hun er skandinav eller et andet sted fra. Vi kender ikke hendes

kulturelle baggrund. Men det er jo langt fra sikkert, at det har været et stort problem. Langt fra sikkert. Det kan jo godt være, at det har været en chance næsten. Vi ved det ikke. Vi ved det ikke. Det lyder ikke rart for os. Det må vi sige. Vores tankegang støder temmelig pænt sammen med det, vi hører om her. Det blev så også fulgt op med, at hun skulle gå på omgang seksuelt med mændene, hvis telte var slået op ude foran teatret. Det er næsten sådan et "drive in"-stykke, vi skal være med til her. Men der går hun på omgang derude. Og igen er vi ude i noget, hvor vi i vore dage synes, at det lyder som lige lidt på kanten. Det har det jo nok ikke rigtig været i vikingernes bevidsthed, men for Ibn Fadlan har det ikke været helt godt. Han er i det hele taget - og her taler vi ikke kun om begravelsen - lige lidt... Han kan ikke lide vikingernes approach til sex og den måde, de åbenlyst har sex med deres kvinder og trællepiger på. Det kan han ikke lide. Og især tænker jeg, at han ikke kan lide, at de ikke vasker sig bagefter, fordi det ville han have gjort.

Louise: Og det er lige omkring nu, at vi går ind i anden akt i dette dødsteater. Vi er nemlig nået til dag nummer 10. Ibn Fadlan skriver: "Da så den dag kom, da han og hans trælkvinde skulle brændes, gik jeg til floden, hvor hans skib lå. Dette var trukket op på land, og der var forberedt fire støtter af birk og andet træ til det. Så blev skibet trukket hen og placeret oven på det nævnte træværk, og folk begyndte at gå frem og tilbage og snakke sammen på et sprog, som jeg ikke forstod, mens den døde endnu lå i sin grav." Og så kommer vi til dag nummer 10.

Peter: Ja.

Louise: Hvad er det, som Ibn Fadlan overværer her.

Peter: Først og fremmest overværer han jo, at liget bliver enten gravet op eller taget frem igen. Og så undrer han sig over, at det ikke er forrådneth. For der, hvor han kommer fra, ville det jo lugte fælt og forrådnelsen ville være temmelig fremskreden. Det er den ikke her. Han siger, at det er blåsort. Liget er bare blåsort.

Louise: Den døde høvding har fået sit nye tøj på og på skibet står der et telt, hvor han bæres ind.

Peter: Ja, der er ligesom rejst et telt. Det er faktisk noget, vi genkender fra andre skibsbegravelser: At der ligesom er rejst en lille bygning eller noget andet midt på, hvor den døde så er blevet anbragt. Og det, der nu sker her på den sidste dag, er så, at slavepiggen bliver ført derop. Hun har drukket tæ i disse dage. Hun har drukket tæ. For moderne mennesker tænker vi jo igen, at det er for, at hun ligesom skal komme lettere igennem det. Altså, ligesom man ser i cowboyfilm, hvor de drikker en flaske whisky, inden de skal have trukket en tand ud eller en kugle pillet ud af skulderen. Eller hvad ved jeg?

Louise: Dulme nogle nerver.

Peter: At dulme nogle nerver. Men måske er det ikke det, der er på spil. Måske er det noget andet, der er på spil, for i vikingesamfundet er alkohol faktisk ikke helligt, men spirituelt. Det er bevidsthedsudvidende, og det er noget, der er knyttet til noget overnaturligt. Så måske er det i den sammenhæng, vi skal forstå, at hun drikker sig i hegnet i disse ni dage, der går, indtil hun skal følge sin herre. Vi hører så - og det er et vanvittigt interessant punkt - at der kommer nogle mænd, der løfter hende op over noget, som Ibn Fadlan kalder en dørkarm. De har lavet en dørkarm. De er hurtige med økserne til at lave noget af træ, disse vikinger. Og der har de så i løbet af disse dage lavet en port, en dørkarm, hvor de så løfter slavepiggen op. De holder deres hænder under hende og løfter hende op, og så skal hun fortælle, hvad hun ser. Først ser hun sine forfædre. Sidenhen ser hun den døde høvding, som sidder på den anden side af porten og kalder på hende og siger, at hun skal komme over til ham. Vi er jo i skuespillet her og allerede inde i anden akt, og det er et af højdepunkterne, vi er vidne til her. Det er porten. Porte er vildt vigtige i vikingetiden. Man har disse ni verdner. Man har forskellige niveauer, man har forskellige bevidstheder, man har forskellige tilstande. Og der skal jo porte til at komme igennem disse. Det er jo ikke alle og enhver, der kan vandre gennem verdenerne og overskride grænserne. Ved begravelsen er det vigtigt, at man kan overskride grænserne, og der er flere medvirkende ved denne begravelse, der kan hjælpe til med det. Den gamle kone ved, hvad der skal til: Det er porten der. Hun har sikkert fortalt, at nu skal slavepiggen løftes op, og så kan hun se gennem porten. Noget andet, som hører med til en ordentlig vikingegrav, er jo hestene. Heste er et af de mest ofrede dyr i vikingetiden. Og hestene, ikke mindst Sleipner, som betyder den glidende, kan hjælpe med at føre rytteren eller den døde ind i den næste verden.

Louise: Trælkvinden bliver taget ombord. Hun er nu taget ombord på skibet, og hun får lidt mere at drikke, så hun bliver beruset, og hun synger og siger farvel til sine kære. Og så skriver Ibn Fadlan på et tidspunkt, at hun trak sangen sådan lidt længe ud. Men denne gamle kone, dødsenglen, skyndede på hende for at få hende til at gå ind i teltet, hvor hendes herre var. Og det læser jeg lidt som om, at hun lidt fortryder i sidste øjeblik. Eller det lyder lidt som om, at det er med en form for sådan... Ikke tvang, men "Nu skal du derind."

Peter: Der tror jeg igen, at vi skal tænke lidt på, at en del af de oversættelser, vi har, er lavet i en tid, hvor man ikke var helt så bevidst om, at man brugte sine egne forudsætninger, når man oversatte. Jeg tror, dette er en del af det ceremonielle. Hun skal ligesom trække det ud. Nu har vi ikke snakket om lyd, men der hører jo lyd med til sådan noget teater her. Der er mange lyde. Der er kvinder, der galdrer, som det hedder. De gentager monotone sange, fordi folk skal komme i trance. Folk skal virkelig blive en del af dette masseteater, som det er. Og jeg tænker lidt, at det er en del af ceremonien, at der skal trækkes lidt frem og tilbage her. Der skal gå lidt tid. Folk skal virkelig ind i det og være med hele vejen. Så jeg tror ikke, det er noget med, at hun ikke vil, for det er jo et spørgsmål om to minutter eller sådan noget. Under alle omstændigheder så sker det jo så. Og så er det igen, at vi har det, som nogen jo har kaldt voldtægt eller 'drug rape' nærmest, for nu er hun jo beruset. Mændene har sex med hende igen, og derefter er det, at hun skal følge sin herre.

Louise: "Mændene begyndte da at slå med træstavene på skjoldene, for at lyden af hendes skrig ikke skulle høres, så de andre piger blev skræmte og ikke ville søge døden sammen med deres herrer. Så gik seks mænd ind i teltet, og alle sammen havde omgang med pigen. Derpå lagde de hende ved siden af hendes døde herre. To holdt hendes ben og to hendes hænder. Og den kone, som kaldes dødsenglen, lagde et reb rundt om halsen på hende og rakte det til to mænd, for at de skulle trække i det. Så gik hun hen med en dolk med bredt blad og gav sig til at stikke det ind og ud mellem ribbene på pigen, mens de to mænd kvalte hende med rebet, og hun døde.

Peter: Det, som hun kan, den gamle kone, er nok blandt andet at være fødselshjælper for den døde, så han kommer ind i en anden verden. Der er nogle, der mener, at den betegnelse, som Ibn Fadlan bruger om hende, betyder "den, som kan løsne sjælen". Vikingerne har ikke regnet med en sjæl på vores kristne facon, men vikingerne havde

en opfattelse af nogle størrelser, nogle åndeligheder, som var i et menneske, som kunne frigøres. Og det er måske det, den gamle kone kan her. Hun blev jo også sat til at være hos liget og stå og gøre et eller andet med liget der. Og det er måske, at hun frigør et eller andet hos kroppen og sender det videre sammen med den døde pige.

Louise: Vi er nået til tredje og sidste akt i begravelsen af vikingehøvdingen. Og på et tidspunkt forlader alle skibet.

Peter: Ja, så er vi faktisk nået til allersidste akt i dette dødsteater. Og så sker der det, at der kommer en aktør på banen, som vi slet ikke har hørt om før. Og det er et familiemedlem, hører vi pludselig. Her skal vi så lige have for øje, at vi er på handelsrejse i Rusland. Han har jo ikke taget hele den pukkelryggede med. Familien sidder sikkert derhjemme. Men der er åbenbart repræsentanter fra familien til stede. Og her bliver det igen lidt interessant. Ved moderne begravelser er familiemedlemmerne faktisk dem, der står i første række, ikke? Allerførste række. Og det er dem, der ligesom sørger for, at tingene sker. Men her er det jo den gamle kone. Men her, for første gang, er familien på banen. Og ikke nok med at familiemedlemmet er på banen, så er det er rent ud sagt i bare røv. Nøgenhed er åbenbart vigtigt her, ligesom, ja, voldtægten af pigen er det i hele dette spil om at få ført høvdingen videre til næste verden. Når jeg siger, at den unge pige og voldtægten spiller en stor rolle her, så er det jo fordi, at der også er et anstrøg af frugtbarhedsritual i dette. Kvinderne spiller jo en stor rolle i dette. Det er helt evident ud fra Ibn Fadlans beretning. Men det, at det er en ung kvinde, og at der så meget sex, som der er, har jo noget med frugtbarhed at gøre. Der er noget med, at vi står med død, og så skal vi også have frugtbarhed. Fordi frugtbarhed og unge kvinder er dem, der bærer tingene videre. Dette er ikke en afslutning som sådan. Det er en verden, vi går videre til. Og det nøgne familiemedlem er den, der antænder skibet i dette tilfælde. Som jeg sagde, er det ikke altid, at det er brandgrave. Men i dette tilfælde brænder de dem. Og der er det familiemedlemmet, som ligesom stryger den sidste tændstik, om man så må sige. Altså, det er ham, der sørger for, at nu sker det.

Louise: Ibn Fadlan skriver: "En stærk og kraftig vind blæste op, så flammen blev kraftigere, og ilden blussede endnu mere op. Ved siden af mig stod en mand fra Rus, og jeg hørte ham tale med tolken, som var sammen med ham. Jeg spurgte ham da om, hvad han sagde til ham. Han svarede 'I arabere er dumme.' Jeg spurgte 'Hvorfor det?' Han svarede 'Jo, I går hen til den, som I elsker og ærer mest af mennesker og kaster ham i

jorden, og jorden og krybdyrene og ormene fortærer ham. Vi derimod brænder ham op på et øjeblik, så han går til paradiset i samme øjeblik." Efter nutidens standarder så lyder dette jo helt vildt voldsomt og sygt. Ja, det lyder sygt. Det gør det. Men, hvis man skal sætte sig ind i disse menneskers tankegang, hvordan skal hele denne forestilling, vi lige har gået igennem, så forstås?

Peter: Vi kan ikke sætte os ind i denne tankegang. Og som jeg sagde tidligere: Efter at have beskæftiget mig i 15 år med vikingerne, så har jeg meget svært ved at forstå deres tankegang, og jeg har meget svært ved at se, at jeg på nogen måde for eksempel skulle være efterkommer af de mennesker, fordi jeg tænker så forskelligt. Det er virkelig sært. Og hvis man dertil lægger, at det, vi hører om, jo er et arrangement, et skuespil, som bliver sat i scene under en nødsituation. De er ude at rejse, da dette sker. Jeg tør slet ikke tænke på, hvis det havde været hjemme i Ringsted eller Benløse at dette var sket, hvad havde de så ikke lavet af forberedelser? Ufatteligt.

Poul: Du har nu lyttet til historien om trælkvinden, der gik i døden med sin herre, vikingehøvdingen. Vi kan umuligt sætte os ind i, hvorfor en slavegjort kvinde frivilligt ville påtage sig denne rolle i dødsteatret, som efter nutidens standarder på alle måder er en syg forestilling. Vi kan kun prøve at være bevidste om, at der er meget om vikingernes verden, vi ikke ved. Og endnu mere, vi nok aldrig nogensinde kommer til at forstå.

Louise: Obscuritas er produceret af Louise Lindblad for Vores Tid med støtte fra Demant Fonden. Redaktør er Rikke Caroline Carlsen. Du kan finde flere podcasts om historie ved at søge på Vores Tid i din podcast-app.